یادداشت

نکاتی درباره اصلاح لایحه قانون استقلال کانون وکلا

امیر یعقوبی . استاد دانشگاه

● در آستانه آزمون وکالت ۱۳۹۵ در پنج آذر، مجلس شورای اسلامی در حال بررسی اصلاح لایحه قانون استقلال کانون وکلای دادگستری است.

این اصلاحیه علاوه بر ایجاد نگرانی و فشار روانی دوچندان بر داوطلبان آزمون وکالت امسال، شاهد تضییع حقوق قبول‌شدگان سال‌های قبلی با عطف‌به‌ماسبق‌شدن لایحه است و متأسفانه موجبات نگرانی خانواده‌های آنان را هم فراهم کرده است. وکلایی که آینده حقوقی جامعه ما را می‌سازند و بی‌شک هرکدام در احقاق حق تضییع‌شده‌ای سهم خواهند داشت. مجلس محترم شورای اسلامی برای ایفای وظایف قانون‌گذاری و اصلاح و به‌روزرسانی قوانین موضوعه و با عنایت به وصول لایحه دولت محترم و طرح مجلس شورای اسلامی و قوه قضائیه درصدد اصلاح لایحه قانون استقلال کانون وکلای دادگستری مصوب ۱۳۳۳ است. از بین لایحه و طرح تقدیمی نهایتا لایحه دولت ملاک تصویب قانون نهاد وکالت قرار داده شده است؛ اما به موجب این لایحه دوره کارآموزی از ۱۸ ماه مقرر در لایحه استقلال کانون وکلای دادگستری به ۲۴ ماه افزایش می‌یابد و همچنین بعد از اتمام دوره کارآموزی پنج سال وکالت پایه دو (ماده ۵۴ لایحه) مقرر شده است که در قانون فعلی وجود ندارد و این‌گونه وکلای آینده این مرزوبوم از اهداف اصلی خود که کمک به همنوع است، عقب خواهند ماند. نمایندگان ما باید توجه داشته باشند که این حکایت پردردی از زوال حقوق مکتسبه کارآموزان وکالت است که با عطف‌به‌ماسبق‌کردن این قانون به پیش از زمان لازم‌الاجراشدن آن به حقوق مشروع و قانونی این قشر از جامعه حقوقی که با توجه به قوانین موجود اقدام به شرکت در آزمون ورودی وکالت کرده‌اند، خللی جبران‌ناپذیر وارد می‌آورند. وکلای آینده نیز به‌عنوان افرادی معتمد نباید پیش از ورود به صحنه دفاع از جامعه خود آسیب ببینند؛ آسیبی که شاید آنها را سال‌ها به عقب بازگرداند. عطف‌به‌ماسبق‌شدن لایحه علاوه بر اینکه مغایر شرع مقدس و همچنین برخی از اصول قانون اساسی است، قوانین موضوعه و اصول قانون‌گذاری را خدشه‌دار خواهد کرد. عطف‌به‌ماسبق‌شدن لایحه یادشده مغایر اصل اباحه، اصل آزادی اراده، آیه شریفه ۱۵ سوره اسراء و اصل مسلم عطف‌به‌ماسبق‌نشدن قوانین است و همچنین تسری‌دادن چنین قانونی نسبت به ماقبل مغایر با اصول قانون‌گذاری است. اثر قانون نسبت به آینده است و تنها در موارد محدودی قانون‌گذار می‌تواند قانونی وضع کند که اثر آن نسبت به گذشته باشد. این استثنا به‌طور محدود شامل قوانین شکلی است که فلسفه آن هم برای اجرای بهتر عدالت است (ماده ۴ قانون مدنی و ماده ۱۱ قانون مجازات اسلامی و ماده ۹ قانون آیین دادرسی مدنی). یکی از فلسفه‌های عطف‌به‌ماسبق‌نشدن قوانین ایجاد ثبات و امنیت و اعتماد به قوانین ساری و جاری جامعه است که لایحه مزبور مغایر صریح این فلسفه است؛ چراکه باعث خواهد شد کارآموزان فعلی با یک وضعیت ناخواسته روبه‌رو شوند و اعتماد و ثبات قانون‌گذاری به چالش‌کشیده می‌شود. اصل ۲۸ قانون اساسی بیان می‌کند که هرکس حق دارد شغلی که به آن مایل است، برگزیند... . این اصل برای افراد جامعه حق انتخاب شغل قائل شده، کارآموزان فعلی شغل وکالت را بر مبنای لایحه استقلال کانون وکلا انتخاب کرده‌اند که براساس آن مدت کارآموزی ۱۸ ماه است و وکیل پایه دو موضوعیت ندارد...

ادامه در صفحه ۱۷

گزارشی درباره صدور احکام جایگزین برای متخلفان زیست‌محیطی

نگهداری الاغ، کاشت درخت و مقاله‌نویسی به‌جای زندان

صدرا محقق

عکس: محمد صفرپور، تسنیم

هفته گذشته خبری منتشر شد که بازتاب‌های زیادی بین مخاطبان رسانه‌ها و در شبکه‌های اجتماعی به همراه داشت؛ خبری به این شرح: قاضی دادگاه کیفری دشت آزادگان خوزستان برای فردی که ۳۴ اصله درخت را قطع کرده بود، علاوه بر پرداخت جریمه نقدی حکمی به این شرح صادر کرد: «کاشت ۶۸ درخت (دو برابر تعداد درختان قطع‌شده) در همان محلی که اقدام به تخریب درختان کرده بود و دو سال حفاظت و نگهداری از درختان کاشته‌شده».

صدور این حکم جایگزین و جالب استقبال کاربران زیادی را در شبکه‌های اجتماعی به همراه داشت که آن را نمونه یک حکم قضائی خوب و اثربخش قلمداد می‌کردند.

شرح خبر اولیه درباره این پرونده قضائی این‌گونه بود: «روز هفدهم اردیبهشت‌ماه سال جاری نیروهای یگان محیط زیست دشت آزادگان در استان خوزستان متوجه شدند درختان حاشیه یکی از جاده‌های این شهرستان قطع و ریشه‌کن شده است. مهرشاد احمدوند، رئیس اداره محیط زیست شهرستان دشت آزادگان، دراین‌باره گفت: محیط‌بانان در تحقیقات خود متوجه شدند عامل قطع درختان صاحب یک واحد خدماتی است که شبانه اقدام به قطع درختان کرده تا واحد خدماتی مربوطه برای خودروهای عبوری دید بهتری داشته باشد. وی اظهار کرد: درختان قطع‌شده ۳۴ اصله درخت شامل سه درخت شاه‌گز، ۱۴ درخت اکالیپتوس، ۱۳ درخت کهور، چهار درخت آکاسیا بودند. با شکایت اداره محیط زیست دشت آزادگان پرونده‌ای در این رابطه در مراجع قضائی تشکیل و متهم به جهت رسیدگی به جرم به دادسرا معرفی شد. در جریان رسیدگی به این پرونده در دادگاه کیفری دشت آزادگان، دادگاه با استناد به گزارش نیروهای محیط زیست، کیفرخواست صادره از دادسرا و اعترافات موجود در پرونده، بزهکاری متهم را محرز و مسلم دانست. بنابراین دادگاه با استناد به ماده ۶۹۰ قانون تعزیرات و ماده ۶۷ و ۲۳ قانون مجازات اسلامی، متهم را به پرداخت دو میلیون ریال جزای نقدی بدل از ۹۱ روز حبس محکوم کرد. همچنین دادگاه متهم را به کاشت ۶۸ درخت (دو برابر تعداد درختان قطع‌شده) در همان محلی که اقدام به تخریب درختان کرده بود و دو سال حفاظت و نگهداری از درختان کاشته‌شده محکوم کرد». اما این اولین‌بار نیست که قضاتی در شهرستان‌ها و استان‌های سراسر کشور احکامی این‌چنینی برای متخلفان زیست‌محیطی صادر می‌کنند. به باور کارشناسان و فعالان حوزه محیط زیست، صدور احکام جایگزین این‌چنینی- به جای صدور حکم زندان و...- برای متخلفان محیط‌زیستی اثراتی به مراتب بهتر و مفیدتر هم برای جامعه و هم برای طبیعت دارد. در ادامه بخشی از جالب‌ترین این احکام را آورده‌ایم.

جمع‌آوری زباله به جای زندان برای شکارچی متخلف

قاضی دادگاه کیفری شهر بوکان در آذربایجان‌غربی چندی‌پیش به جای صدور حکم حبس برای یک شکارچی متخلف، دستور به اجبار او برای نظافت مناطق حفاظت‌شده محیط زیست داده است. این شکارچی ۱۷ اسفندماه سال گذشته وقتی اقدام به شکار غیرقانونی کبک کرده بود، دستگیر شد. پس از بررسی پرونده، دادگاه نیز بزهکاری متهم را محرز دانست و او را به استناد ماده ۱۰ قانون شکار و صید محکوم به تحمل ۱۰۰ روز حبس تعزیری کرد. اما قاضی با توجه به شرایط سنی، نداشتن سابقه کیفری و در راستای آشتی متهم با محیط زیست و فرهنگ‌سازی در این زمینه، متهم را موظف کرد به مدت ۱۵روز با نظارت مأموران حفاظت محیط زیست زباله‌های رهاشده در مناطق حفاظت‌شده شهرستان بوکان را جمع‌آوری و در کلاس‌های توجیهی محیط زیست شرکت کند.

فراگیری آموزش‌های محیط‌زیستی برای صیاد متخلف

با حکم دادگاه گمیشان در دی‌ماه سال ۹۴ یک صیاد متخلف به فراگیری و آموزش محیط زیست محکوم شد. دادگاه جزائی شهرستان گمیشان در استان گلستان در حکمی یک متخلف شکار و صید را ملزم کرد به مدت یک سال هفته‌ای یک روز در اداره محیط زیست شهرستان بندر ترکمن حاضر شده و تحت آموزش‌های محیط‌زیستی قرار گیرد و در مورد آثار مخرب شکار غیرمجاز بر طبیعت اطلاعات کسب کند. این متهم همچنین مکلف شده است این اطلاعات را پس از فراگیری در اداره محیط زیست در محل زندگی خود به سایرین نیز آموزش دهد. این متخلف به جرم مباشرت در عرضه و فروش ۳۲ قطعه پرنده کوکر و قمری دستگیر و پس از اعتراف صریح به انجام تخلف با صدور کیفرخواست از دادسرای عمومی و انقلاب گمیشان به دادگاه معرفی شده بود. گفته شده است با ارسال نامه‌ای از سوی دادستان شهرستان گمیشان، رأی دادگاه با هماهنگی و نظارت کامل مأموران اداره حفاظت محیط زیست بندر ترکمن اجرا می‌شود.

۵۴۰ ساعت آموزش محیط‌زیستی برای شکارچی تیهو

با رأی دادرس شعبه ۱۰۴ دادگاه کیفری ۲ شیراز، شکارچی متخلفی که شش قطعه تیهو را زنده‌گیری کرده بود، به جای شش ماه حبس، به انجام ۵۴۰ ساعت خدمات عمومی و گذراندن آموزش‌های زیست‌محیطی محکوم شد. حمزه ولوی، مدیرکل حفاظت محیط زیست استان فارس در رابطه با این حکم می‌گوید: حکم این شکارچی با هدف تغییر نگرش و اصلاح رفتار مجرمان برای حفظ محیط زیست صادر شد. در حکمی دیگر مشابه همین ماجرا فردی که اقدام به زنده‌گیری دو قطعه کبک کرده بود، در دادگاه کاشمر از اینکه اقدام او خلاف مقررات بوده و جرم محسوب می‌شود، اظهار بی‌اطلاعی کرده و بر همین اساس قاضی دادگاه بخش کوهسرخ با توجه به نداشتن سوابق کیفری متهم، قرار تعلیق متخلف را به مدت یک سال مشروط به کسب آموزش‌های لازم و اطلاع از قوانین شکار و صید تأییدشده از سوی حفاظت محیط زیست کاشمر، صادر کرده است.

نگهداری از یک الاغ بدون صاحب

سال ۸۸، یک کشاورز ۵۳ساله در استان فارس، الاغی را که وارد مزرعه کاهوی او شده و به مزرعه خسارت زده بود، با ریختن بنزین به آتش کشید و در پی آن یکی از شعب دادگاه‌های استان فارس که حسب کیفرخواست دادستان به پرونده رسیدگی می‌کرد، او را مجرم شناخت و حکم بر محکومیت وی به تحمل ۵۰ ضربه شلاق صادر کرد؛ بااین‌حال دادگاه به لحاظ وضعیت خاص و فقدان پیشینه کیفری متهم از اجرای حکم شلاق خودداری و محکومیت وی را با شرایط دیگری معلق کرد تا محکومیت شلاق برای وی اجرا نشود. مجازات جایگزین تعیین‌شده برای این فرد براساس رأی دادگاه به این شرح بود: «محکوم‌علیه مکلف است به‌جای تحمل شلاق و به‌عنوان مجازات جایگزین، اولا نسبت به فراگیری ۲۰ حدیث از معصومین (ع) با مضامین مهربانی با حیوانات و رفتار شایسته با آنها اقدام کند، ثانیا به مدت یک‌سال از کاشتن کاهو در مزرعه خود خودداری کند و ثالثا یک رأس الاغ بلاصاحب را به مدت سه ماه نگهداری و تغذیه وی را به عهده گیرد».

یک سال خدمت به‌عنوان محیط‌بان افتخاری

۲۶ فروردین سال ۹۳ قاضی یک پرونده تخلف محیط‌زیستی به‌جای فرستادن جوان متخلف به زندان، او را موظف به پژوهشگری برای سازمان حفاظت محیط زیست کرد. طبق گفته رئیس دادگاه بخش جره و بالاده کازرون و قاضی رسیدگی به این پرونده: «متخلف این پرونده جوانی ۱۸ساله بود که در حوزه تالاب بین‌المللی پریشان کازرون مبادرت به شکار غیرقانونی ۳۸ پرنده دراج در این تالاب کرده بود. با توجه به سن فرد خاطی و اینکه نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم که ارزش و اهمیت حفاظت از محیط زیست را درک کند، در مجازات تعزیری اقدام به تعلیق صدور حکم کردم و این جوان متخلف مکلف شد برای حمایت از محیط‌بانان به مدت یک سال به عنوان محیط‌بان افتخاری فعالیت کند؛ همچنین این فرد خاطی مکلف شد در مدت یادشده از طریق مجله‌ها یا فضای مجازی، فهرست کامل پرندگان مهاجر به دریاچه پریشان را همراه با عکس و مبدأ و مقصد این پرندگان تهیه و به محیط زیست تحویل دهد و پس از تأیید اداره محیط زیست، حکم معافیت برای او صادر شود».

مقاله‌نوشتن برای محیط زیست

سال ۹۱ و در پی ورود و شکار غیرمجاز شش نفر از جوانان به منطقه حفاظت‌شده پارک ملی بمو در استان فارس دادرس دادگاه عمومی بخش زرقان این افراد را که به شکار غیرمجاز بره آهو متهم بودند، گناهکار شناخت و آنها را به ۹۱ روز زندان محکوم کرد؛ اما با هدف مجازات جایگزین حبس آنان را به دلیل نداشتن سابقه کیفری، تعلیق کرد؛ بر این اساس دادرس دادگاه عمومی بخش زرقان ضمن تعلیق حبس متهمان، چهار نفر از آنان را به نوشتن مقاله با موضوع اهمیت محیط زیست محکوم کرد.

پاک‌سازی ساحل بوشهر و تالاب شادگان

ازجمله دیگر احکام جایگزین صادرشده که در سال‌های اخیر برای متخلفان محیط‌زیستی صادر شده، صدور حکم دادگاه شهرستان شادگان در استان خوزستان برای متخلفان شکار و صید بود که به دستور قاضی دادگاه جزائی به پاک‌سازی تالاب شادگان به مدت ۲۰ ساعت محکوم شدند. طبق گفته محمدحسن فقیه، رئیس اداره حفاظت محیط زیست شهرستان شادگان، در این حکم که برای دو متخلف صادر شده، به استناد آیین‌نامه اجرائی ماده ۷۹ قانون مجازات اسلامی متخلفان به‌دلیل جرم ارتکابی و برای تنویر و ترویج فرهنگ زیست‌محیطی و جلوه‌کردن اهمیت زیست‌محیطی تالاب‌ها، افراد یادشده به ارائه خدمات رایگان به مدت ۲۰ ساعت و با نظارت اداره محیط زیست شادگان با پاک‌سازی تالاب شادگان محکوم شدند.

در خبری دیگر نیز دو جوان بوشهری هم که متهم به برداشت ۲۰ کیلوگرم مرجان از سواحل بوشهر بودند، بنا بر حکم قاضی پرونده به جای زندان و جریمه نقدی، محکوم شدند که به مدت سه ماه روزهای جمعه ساحل بوشهر را از میدان رئیسعلی دلواری تا گمرک پاک‌سازی کنند. این قاضی به استناد ماده یک لایحه قانونی مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس و همچنین تصویب‌نامه بهای پروانه شکار و صید و بهای جانوران وحشی و با هدف آگاهی این دو متخلف از مخرب‌بودن کارشان و آشنایی آنها با چگونگی حفاظت محیط زیست این حکم را صادر کرده بود.

۳۳۳ ساعت درخت‌کاری چوپان خلاف‌کار

حکم دیگری که در زمره مجازات‌های جایگزین در ابتدای امسال صادر شد، برای چوپانی بود که به اتهام چرای دام در منطقه چرای غیرمجاز در استان چهارمحال‌وبختیاری اقدام کرده بود. براساس رأی دادگاه این چوپان به جای جریمه و حبس به ۳۳۳ ساعت درخت‌کاری در همان منطقه ارتکاب جرم، محکوم شد. جرم این چوپان چرای غیرمجاز دام در اراضی محیط‌زیست بود و شاکی پرونده نیز ضابط قضائی محیط زیست. طبق گفته قاضی پرونده با توجه به اینکه متخلف خانواده‌ای پرجمعیت دارد و از نظر مالی در وضعیت مناسبی نبود، در حکم اول چون چوپان به جرم چرای غیرمجاز به پرداخت جریمه نقدی یک‌میلیون‌تومانی محکوم شده بود؛ اما به دلیل نداشتن تمکن مالی آن را پرداخت نکرده بود، برای بار دوم این پرونده رسیدگی شد و در نهایت این حکم برای او صادر شد. چرای غیرمجاز از سه ماه تا سه سال حبس دارد و قاضی پرونده می‌توانست او را به‌علت نداشتن تمکن مالی در پرداخت جریمه به زندان بفرستد؛ اما این کار را نکرد. این حکم نیز با رضایت چوپان، انجام خدمات عمومی رایگان در زمینه حفظ محیط‌زیست جایگزین مجازات جریمه شد. دامدار متخلف براساس این رأی موظف به درخت‌کاری در سطح شهرستان شهرکرد زیر نظر اداره کل حفاظت محیط‌زیست استان شد. برای هر ساعت خدمت این متخلف مبلغ ۳۰هزار ریال در نظر گرفته شد و او تا استهلاک کامل جزای نقدی مقرر، موظف به انجام این خدمت شده است.

ادامه در صفحه ۱۷

گزارش

در نشست زنان و زندگی روزمره مطرح شد

تجربه خشونت علیه زنان در دروازه‌غار

● **شرق:** هفته گشته، نشست زنان و زندگی روزمره از سوی حلقه مطالعات مسائل اجتماعی زنان انجمن جامعه‌شناسی ایران برگزار شد؛ در این نشست که با محوریت زنان آسیب‌دیده اجتماعی و با تمرکز بر بررسی نقش سازمان‌های مردم‌نهاد و «ان‌جی‌او»ها در حوزه زنان آسیب‌دیده در سالن اجتماعات انجمن جامعه‌شناسی ایران برگزار شد، سخنرانان، مؤسسان و گردانندگان سه «ان‌جی‌او»ی فعال در حوزه زنان و آسیب‌های اجتماعی بودند.

لیلا ارشد، مؤسس «خانه خورشید» که در زمینه حمایت از زنان آسیب‌دیده فعال است، خسرو منصوریان، مؤسس انجمن حمایت از کودکان توان‌یاب و مؤسس مرکز آسیب‌های اجتماعی، همچنین لیلا چرتابیان، مؤسس و مدیریت جمعیت مردم‌نهاد «باور»، سخنرانان جلسه بودند که از تجارب خود درباره آسیب‌های اجتماعی زنان، نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در کنترل آسیب‌ها و همچنین شرایط زندگی روزمره زنان در برخی محلات پرآسیب مانند دروازه‌غار گفتند. لیلا ارشد به بررسی وضعیت زنان در محله دروازه‌غار پرداخت و تصریح کرد: «در دروازه‌غار تهران، زنان ایرانی تجارب جدی و ناخوشایندی از خشونت دارند؛ زنان به‌عنوان یکی از اقشار آسیب‌پذیر در محل‌هایی مانند بافت‌های فرسوده و ناکارآمد شهری، سکونت‌گاه‌های غیررسمی، فضاهای بی‌دفاع شهری و... شرایط دشواری را تجربه می‌کنند. در دروازه‌غار تهران، زنان، سوءمصرف‌کنندگان، کارتن‌خواب‌ها و آسیب‌دیدگان اجتماعی، زنان مهاجر و فرزندان آنها با تأکید بر دختران، خشونت و تجربه‌های ناخوشایندی دارند. گروه‌های زنان در محله شامل خانواده‌ها و مادران که از ساکنان بومی محله هستند، از زندگی در این محل خسته شده‌اند؛ اما امکان فروش منازل با قیمت‌های مناسب و امکان جابه‌جایی به دیگر مناطق شهری را ندارند. بسیاری از فرزندانشان که ازدواج کرده‌اند از حضور در این محله و سرزدن به والدین خودداری می‌کنند؛ همچنین زنان و جوانان این خانواده‌ها به‌دلیل رفت‌وآمد در کوچه‌های ناامن و فضاهای بی‌دفاع شهری دچار محدودیت هستند».

او افزود: «گروه دیگر زنان این محله، زنان مهاجر ساکن شامل مهاجران داخلی مانند کولی‌ها یا جوکی‌ها، کردها، لرها، مهاجران مازندارانی و... هستند که این گروه به دلایل متعدد فرهنگی و اقتصادی شرایط ویژه‌ای دارند که هم خشونت می‌کنند و هم با خشونت با آنها برخورد می‌شود؛ همچنین مهاجران خارجی شامل افغان‌ها و عراقی‌ها که تعدادشان کم است؛ این گروه نیز مشکلات زیادی دارند، برگه‌های هویتی ندارند، پسران کوچک و دخترانشان بارها آزارهای زیادی دیده‌اند. گروه دیگر زنان، معتادان، کارتن‌خواب‌ها، تن‌فروش‌ها و زباله‌گردها در محله هستند که از جانب گروه‌های متعدد محلی و در مواقعی سازمان‌های متولی، دچار مشکلات می‌شوند و احساس نبود امنیت را تجربه می‌کنند و در مواقعی سبب نگرانی برای ساکنان محله می‌شوند».

ارشد ادامه داد: «وجود خانه‌های مجردی معروف به «قمرخانمی» در محله و رفت‌وآمد مشتریان که بسیاری مهاجر هستند، بر مشکلات محله می‌افزاید. این افراد بسیار سریع اتاق و خانه‌های خود را عوض می‌کنند و جابه‌جا می‌شوند.

ادامه در صفحه ۱۷

جدول ۲۶۹۵ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- ماه بهاری- سازش و توافق ۲- فانوس دریایی- ایالتی در جنوب چین- سازمان فضانوردی آمریکا ۳- محل تولد امام زمان (عج)- گنهکار- توفیق ۴- مجوز ورود به سینما- مقابل گرفتن- غنیمت شمرده شده ۵- تخریب‌کننده اموال عمومی- شهرستانی در آذربایجان شرقی- ماه کارگری ۶- وارونه‌اش خوب نیست!- قسی‌القلب- گوشه‌نشینی ۷- سروصدا- طرف مشورت- صدای خنده بلند ۸- قدرت مالی- اسبابی در ژیمناستیک- چو بیرون رود فرشته درآید ۹- نوعی انرژی- موشواره کامپیوتر- ضربه‌ای در تنیس روی میز ۱۰- بالاتر از آن رنگی نیست- معدوم- تیر پیکاندار ۱۱ - شماره همین ردیف- عنوانی احترام‌آمیز برای زنان- از اجزای چشم ۱۲- ظرف دوجداره برای نگهداری مایعات- شوکت- نوعی بیسکویت سبک ۱۳- مخفف تباه- بیهوده و بی‌معنی- مرغ پرکنده ۱۴- زیبا و دلفریب- نام اسب زورو- بت عصر جاهلی که مادر خدایان بود ۱۵- مخترع برق - دارالایتام.

عمودی:

۱- برای بیان نفرت به کار می‌رود- هیچ و پوچ- بهتان ۲- فیلسوف انگلیسی قرن بیستم- رمانی نوشته الکساندر دومای پدر ۳- ضربه‌ای در بدمینتون- نابینا- از جنس آهن ۴- پندگرفته از عمل نادرست خود- خشک- بی‌نظیر در نوع خود ۵- چاه عرب- یکسوکننده الکترونیکی- ورزش یخ و چمن ۶- حامی و پشتیبان- در مقام استجابت دعا گویند- میزبان المپیک۲۰۰۴ ۷- سنگریزه- برج۴۱۳متری کویت- فراوانی ۸- تفرق و پراکندگی- انباشته- گروی ۹- میان‌ها- همین حالا- نشانه جمع مؤنث عربی ۱۰- خودپسندی- دزد- عمده و اساسی ۱۱- مقدور- وزیدن باد- محیط طبیعی زندگی ۱۲- نوعی زیبایی پنهان در برخی افراد- غلاف بعضی گیاهان- کشاورز ۱۳- از بنادر جنوبی ایران- برج کبوتران- جانور خیالی ترسناک ۱۴ - مدافع ملی‌پوش تیم فوتبال پرسپولیس- زیبا و دلفریب ۱۵- دستگاه گوارش- شهر زیتون- بخش انتهایی چیزی.

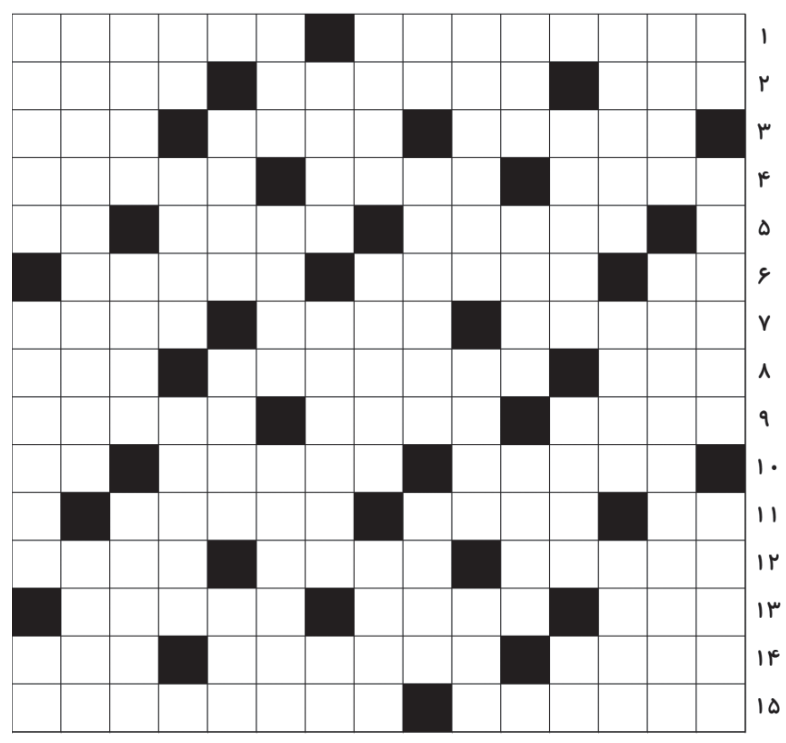

حل سودوکو سخت

۸	۲	۱	۵	۴	۹	۶	۳	۷
۹	۷	۶	۳	۱	۲	۵	۸	۴
۳	۴	۵	۸	۷	۶	۱	۹	۲
۷	۸	۲	۱	۹	۳	۴	۵	۶
۱	۶	۹	۲	۵	۴	۳	۷	۸
۴	۵	۳	۶	۸	۷	۹	۲	۱
۵	۹	۷	۴	۶	۸	۲	۱	۳
۲	۱	۴	۷	۳	۵	۸	۶	۹
۶	۳	۸	۹	۲	۱	۷	۴	۵

حل سودوکو ۱۶۹۱

۸	۳	۲	۱	۹	۷	۶	۴	۵
۹	۴	۷	۵	۲	۶	۱	۳	۸
۶	۱	۵	۴	۸	۳	۲	۷	۹
۴	۵	۸	۶	۱	۲	۳	۹	۷
۲	۹	۶	۳	۷	۸	۴	۵	۱
۱	۷	۳	۹	۵	۴	۸	۶	۲
۷	۲	۴	۸	۳	۵	۹	۱	۶
۳	۸	۹	۷	۶	۱	۵	۲	۴
۵	۶	۱	۲	۴	۹	۷	۸	۳

جدول ۲۶۹۴

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
چ	س	ن	■	ل	و	ا	ر	ت	■	ا	ت	د	و	ک	۱
ا	ن	ر	ی	ا	■	ه	ا	ر	م	گ	■	س	ا	ر	۲
م	ا	س	م	■	پ	و	ک	ن	س	■	ب	ت	ر	م	۳
ه	ن	■	ا	ی	د	ر	پ	■	ا	د	ن	ا	و	ل	۴
د	■	د	ن	ن	ی	ا	■	ز	و	ر	ی	س	■	ی	۵
ر	ل	م	ی	ا	د	■	ت	ا	ی	ب	ا	■	س	ن	۶
ا	چ	د	■	ل	ا	ت	خ	م	■	ی	د	ن	ا	■	۷
ن	ا	م	ر	■	ر	و	ر	ا	ک	■	م	ی	ر	ف	۸
■	چ	ی	ا	ر	■	ن	ی	ک	ش	ر	■	ر	و	ن	۹
س	ت	■	ه	ز	م	ا	ب	■	ت	ی	گ	ن	ی	ر	۱۰
ی	■	ی	پ	ا	ی	پ	■	ه	ز	ا	ر	گ	■	ب	۱۱
ا	ل	ا	ل	ز	ق	■	ر	و	ا	ل	د	■	د	ا	۱۲
ن	م	ی	ه	■	ا	ر	و	ا	ر	■	ا	غ	و	غ	۱۳
و	م	ا	■	ی	ت	س	ا	ک	■	ی	ن	ش	ا	چ	۱۴
ر	ا	ل	ا	ک	■	ل	د	ش	و	خ	■	ا	ر	ه	۱۵

سودوکو سخت ۱۶۹۲

					۶	۳	۹	۴
		۶	۳		۸		۱	
	۳	۹					۷	
۵				۶		۴		۱
	۱	۷						۲
					۲		۸	۷
	۷		۲	۸				
			۵		۹		۴	
	۵	۱		۳				

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو ۱۶۹۲

		۱	۶				۳	۹
			۱	۴		۶		
	۷			۸		۲	۵	
۸			۳		۷			۵
	۹		۲		۴		۸	۳
۷	۴	۳				۹	۶	۲
۹			۷		۶		۲	۴
			۴					۷
۴	۵		۸		۹			۶

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.